

ZAMONAVIY YONDASHUVLAR ASOSIDA BOSHLANG'ICH TA'LIMDA O'QUV JARAYONINI TASHKIL QILISH METODIKASI

Munira Qodirova Rasulovna

Farg'ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti, Pedagogika fanlari doktori, PhD

Mushtariybonu G'ulomova Mo'ydinjon qizi

Farg'ona davlat universiteti Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (boshlang'ich ta'lim) 2-
bosqich magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7426260>

Annotatsiya. Jamiyat extiyojini qondirish, ta'lim maqsadini vujudga keltirishda boshlang'ich ta'limni to'laqonli rivojlantirish bugungi kunning dolzarb masalasidan biri hisoblanadi. Xalq ta'lim tizimini 2030-yilgacha isloh qilish va rivojlantirish borasidagi prezidentimizning xalq ta'lim tizimiga murojatnomasi fikrimiz isboti sanaladi. Bundan ko'zlangan maqsad xalqaro tadqiqotlar hisoblangan TIMSS, PIRLS, PISA, TAILS dasturlarini O'zbekistonda joriy etishni belgilab qo'ygan bo'lib, bu orqali ta'lim sifatini nazorat qilish, jahon standartlariga javob beradigan yoshlarni tarbiyalash haqida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: zamonaviy ta'lim, pedagogik jarayonlar, pedagogik innovatsiya, TIMSS, PIRLS, PISA, TAILS.

МЕТОДИКА ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА В НАЧАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ НА ОСНОВЕ СОВРЕМЕННЫХ ПОДХОДОВ

Аннотация. Одним из актуальных вопросов современности является всестороннее развитие начального образования для удовлетворения потребностей общества и достижения цели образования. Обращение нашего президента к системе народного образования о реформировании и развитии системы народного образования до 2030 года является доказательством нашего мнения», посредством которого говорится о контроле качества образования и воспитании молодежи, соответствующей мировым стандартам.

Ключевые слова: современное образование, педагогические процессы, педагогические инновации, TIMSS, PIRLS, PISA, TAILS.

METHODOLOGY FOR ORGANIZING THE EDUCATIONAL PROCESS IN PRIMARY EDUCATION BASED ON MODERN APPROACHES

Abstract. One of the topical issues of our time is the comprehensive development of primary education to meet the needs of society and achieve the goal of education. The appeal of our president to the public education system on reforming and developing the public education system until 2030 is proof of our opinion", through which it is said about the quality control of education and the upbringing of youth that meets international standards.

Keywords: modern education, pedagogical processes, pedagogical innovations, TIMSS, PIRLS, PISA, TAILS.

Kirish

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi „O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-son farmonida ta'lim sohasini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishi sifatida uzluksiz ta'limni yanada takomillashtirish, sifatli ta'lim xizmatlari imkoniyatlarini oshirish, ta'lim va o'qitish sifatini baholashning xalqaro standartlarini joriy etish, hamda ta'lim tizimining sifat va samaradorligini

oshirish kabilar belgilab olindi. Respublikamiz ta'lim tizimiga yangiliklarning tezkor kirib kelishi zamonaviy sharoitda global axborotlashuvning qaror topishi har bir,shu jumladan,ta'lim oluvchilarning katta hajmdagi axborotlarga ega bo'lishlari uchun sharoitni yuzaga keltirmoqda.Har qanday ta'lim o'quvchi shaxsiga qiziqish va imkoniyatlariga qaratilmog'i zarur.

Asosiy qism. TIMSS,PIRLS,PISA,TAILS baholash tizimlari ta'lim sohasida yutuqlarni baholash xalqaro assatsiyatsiyasi tomonidan muayyan ketma ketlik asosida dunyo mamlakatlari bilan hankorlikda tashkil etilmoqda.

Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi bilan chet el hamkorlari bilan imzolangan kelishuv orqali o'quvchilar bilimni baholashni aniqlaydigan xalqaro dastur bo'lgan PISA hamda matnni o'qib tushunishni baholaydigan PIRLS xalqaro dasturida ishtirok etishga kirishilgan va davlatimiz ham ishtirok etdi. Bugungi kunda, yurtimizda o'quvchi yoshlarning matematika bo'yicha bilim va salohiyatlarini aniqlash bo'yicha TIMSS-2023 dasturiga tayyorgarlik ishlari olib borilmoqda. Bu xalqaro dasturlarga qatnashishga erishishi yurtimizda ta'lim tizimiga berilayotgan etiborning namunasi desak adashmagan bo'lamiz.

TIMSS xalqaro dasturi matematika va tabiiy yo'nalishdagi fanlarning o'rganilish dasturi bo'lib, 4-va8-sinflarning bilim darasaji aniqlanadi va to'rt yilda bir marta tashkil qilinadi. 4- va 8-sinf o'quvchilarining matematika va tabiiy fanlar bo'yicha egallagan bilim darajasi aniqlash va ularning ta'lim talablariga mosligini tekshirish,bundan tashqari dars o'tadigan o'qituvchining mahorati bilim darajasiga etibor qaratish,ta'lim sifatining xalqaro talablarga javob berishini aniqlash TIMSS xalqaro dasturining asosiy vazifasi sanaladi.TIMSS xalqaro dasturi o'zining tadqiqotlarini 2015-yildan boshlab har to'rt yilda bir marta o'tkazib kelmoqda. Endigi davriyligi yani o'tkazish davri 2023-yilga to'g'ri kelmoqda.Kundan kunga bu dasturda qatnashish istagini bildirgan davlatlar soni ortib bormoda. Buni raqamlarda ham anglasshimiz mumkin. Dastlabki tashkil qilingan vaqtida 57 ta davlat qatnashgan bo'lsa keying o'tkazilgan yilda yani to'rt yildan keyin 2019-yilda davlatlar soni 60 tani tashkil qilgan. Ta'lim sifatining samaradorligi va o'quvchilarning bilim salohiyati bo'yicha rivojlangan davlatlar birinchilikni qo'lga kiritib,o'zlarining ta'lim tizimi bo'yicha boshqa davlatlarga andoza bo'lib kelmoqda.

Xalqaro dasturlardan asosiylaridan biri sanalgan PISA dasturi bugungi kunda yurtimizda ommalashib bormoqda. Bu dastur 15 yoshli o'quvchilarning o'qish, matematika va tabiiy fanlarning o'qitilishi va bilim darajasi aniqlashga qaratilgan datur hisoblanadi. PIRLS dasturi matnni o'qish va tushunish darajasini aniqlash dasturi bo'lib,har besh yilda to'rtinchi sinflarning matnni o'qib tushunish qobilyatlari aniqlanadi. Bu dastur o'quvchilarning dars vaqtidagi va darsdan tashqaridagi o'qish savodxonligi baholanadi. Nafaqat bu dastur boshqa dasturlar ham dunyo o'quvchilarining yani shu dasturda qatnashayotgan o'quvchilarning bilim darajalari solishtirilib kerakli joylari to'ldirib boriladi. Xalqaro dasturlardan asosiylaridan biri sanalgan PISA dasturi bugungi kunda yurtimizda ommalashib bormoqda. Bu dastur 15 yoshli o'quvchilarning o'qish, matematika va tabiiy fanlarning o'qitilishi va bilim darajasi aniqlashga qaratilgan datur hisoblanadi. PIRLS dasturi matnni o'qish va tushunish darajasini aniqlash dasturi bo'lib,har besh yilda to'rtinchi sinflarning matnni o'qib tushunish qobilyatlari aniqlanadi. Bu dastur o'quvchilarning dars vaqtidagi va darsdan tashqaridagi o'qish savodxonligi baholanadi. Nafaqat bu dastur boshqa dasturlar ham dunyo o'quvchilarining yani shu dasturda qatnashayotgan o'quvchilarning bilim darajalarini solishtirilib kerakli joylari to'ldirib boriladi.

Xulosa

O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim tu'g'risida»gi hamda «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to'g'risida»gi Qonunlarida shuningdek, Prezidentimizning «Ta'lim-tarbiya va kadrlar tayyorlash tizimini tubdan isloh qilish, barkamol avlodni voyaga yetkazish to'g'risida» gi bir qator farmonlarida ta'lim tizimida o'quvchilarni erkin fikrlay olishga o'rgatish vazifalari qo'yiladi. Bir qator farmonlar, shuningdek "Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi" talablarini bajarish maqsadida, zamon talablariga javob beradigan kadrlar tayyorlash uchun avvalombor ta'lim mazmuni va ta'lim berish usulini o'zgartirish, yangiliklar kiritish davr taqazosidir. Umuman olganda biz – yoshlar vatanimiz O'zbekistonning qanotlarimiz. Bugun bizning oldimizda keng yo'l cheksiz imkoniyatlar turgan bir paytda barcha imkoniyatlardan oqilona foydalangan holda yetuk kadr bo'lishga harakat qilishimiz kerak. Buning uchun zamon bilan hamnafas holda zamonaviy pedagogik texnologiyadan foydalangan holda darsni tashkil qilish, innovatsion yondashgan holda innovator o'qituvchi bo'lishimiz kerak.

REFERENCES

1. SH.M.Mirziyoyev „Yangi O'zbekiston demokratik o'zgarishlar, keng imkoniyatlar va amaliy ishlar mamlakatiga aylanmoqda”. Toshkent 2021 53-bet
2. Uzbekiston Respublikasi Prezidentining “Uzbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish b uyicha Xarakatlar strategiyasi tug'risida”gi Farmoni. // X,arakatlar strategiyasi asosida jadal tarakkiyet va yangilani sh sari. - T.: Ga fur Gulom nomida gi nashriyet-matbaa ijodiy uyi, 2017. - 92 b.
3. Mirziyeev Sh.M. Bуюk kela jagimizni mar d va oli jano b xalкимiz bilan bir ga kuramiz. - T.: Uzbekiston, 2017. - 488 b.
4. Uzbekistan Respublikasining “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”// “Barkamol avlod - Uzbekistan tarakkiyetining poydevori” kitobida. - T.: Shark, 1997. - B.31-61.
5. Uzbekiston Respublikasining “Ta'lim tug'risida”gi Konuni// “Barkamol avlod - Uzbekiston tarakkiyetining poydevori” kitobida. - T.: Shark, 1997. - B. 20-29.
6. I.Karimov Eng asosiy mezon- hayot haqiqatini aks ettirish. „O'zbekiston” 2009 15-bet
7. I.A.Karimov „Yuksak ma'naviyat- yengilmas kuch” Toshkent 2008
8. Pedagogik kompetentlik. B.B.Mamurov, I.E.Davronov Buxoro 2021
9. Eremin Aleksey Konstantinovich : "Pedagogik texnologiyalar"
10. Boshlang'ich sinf darslarida ilg'or pedagogik texnologiyalaridan foydalanish. Umida Mamadjonova
11. A. Mirzaahmedov. «O'quvchilar faolligini oshirishda noan'anaviy darslar»., Til va adabiyot ta'limi jurnali., 1996 y. 3-son.
12. J.G'.Yo'ldoshev., S.A.Usmonov. “Pedagogik texnologiya”. Boshlang'ich ta'lim, 1974 yil, № 1 son